Брой 743

Скопие, недѣля, 21 ноемврий, 1943 година

Год. III

РЕ[illegible]АКЦИЯ И
АЛ[illegible]ИСТРАЦИЯ
У[illegible] 73 № 37
[illegible]8-45
Телефо[illegible]
Пощ. чек. смѣт[illegible]
8 страни[illegible]
2 лева

409. София
Соф. търг.-инд. камара

ЦѢЛОКУПНА БЪЛГАРИЯ

ПРОВЕРКА
2000

ЦАРЬТЪ-ОБЕДИНИТЕЛЬ БОРИСЪ III НИ ОСТАВИ ЕДИНЪ ЗАВЕТЪ: — ДА ПАЗИМЪ ЦѢЛОСТЬТА НА ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРИЯ

ДИРЕКТОРЪ: НИКОЛА КОЛАРОВЪ

ИЗЛИЗА ВСѢКА СУТРИНЬ

РЕДАКТОРЪ: Г. В. ГЕОРГИЕВЪ

МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ

АПОСТОЛЪ И РЕВОЛЮЦИОНЕРЪ

Мише Развигоровъ влѣзе въ редоветѣ на Македонската революционна организация отъ първитѣ дни на нейното създаване. Още като ученикъ въ Кюстендилъ и Казанлъкъ, покрай урочитѣ си, той четѣше и изучаваше славнитѣ борби за свободата на българския народъ и дѣлата на старитѣ наши революционери, като по този начинъ се готвѣше да стане не само добъръ учитель, но и неустрашимъ бунтовникъ. Затова, следъ завършване на педагогическото си образование, той се връща въ градъ Щипъ и става учитель въ прогимназията. Ето тукъ, за трети пѫть, се срещнахъ съ Мише, който се бѣше отдалъ всецѣло на своята възпитателна и революционна дейность. Най-голѣмото впечатление, което ми направи, бѣше неговиятъ проницателенъ погледъ, отъ който бликаха искри на самоувѣреность и силна воля. Като че ли тѣзи искри проникваха въ душата на събеседника, за да узнаятъ дали той е способенъ да пази тайна, а по-късно, ржководенъ отъ опитния революционеръ, да тръгне съ твърди стѫпки по трудния пѫть на революцията.

Отначало тази задача бѣше тежка, защото нашиятъ народъ стана безправенъ робъ на феодали — бегове и паши, бѣше забравилъ своето славно минало и мислѣше, че властьта и оржжието сѫ дадени само за поробителя, а за него е благословенъ непосилниятъ трудъ. Оба че, съ голѣмъ трудъ и постоянство, положени отъ нашитѣ апостоли-великани, народътъ се пробуди отъ своята летаргия и масово възприе идентѣ на освободителното движение.

Ужасната Винишка афера презъ 1897 година стана причина да изпъкне

КРУПНАТА ФИГУРА НА МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ.

Тогава той понесе неописуеми мѫчения, отъ които пада нѣколко пѫти въ несвѣсть и го свѣстяваха съ ледъ и вода. Защото гордо заяви на поробителя — джелатъ Дервишъ-ефенди: „Азъ съмъ виновенъ за всичко. Следъ като организирахъ народа, по незнайни пѫтища доставихъ оржжието, за да се боримъ про тивъ тираннята и неправдата“. За всичко това Мише бѣ изправенъ предъ Скопския вилаетски сѫдъ, който го осѫди на доживотенъ затворъ — „каслей-бентъ“, и впоследствие бѣ заточенъ въ Малоазиатската крепость „Подрумъ кале“, гдето престоя 5 години. Освободенъ съ февруарската амнистия отъ 1903 година, той се завърна въ Щипъ, гдето бѣ мѫчно да продължи онази голѣма легална дейность, пъкъ и нуждата за почивка го застави да замине за Кюстендилъ и стана пунктовъ началникъ. Следъ като възвърна физическитѣ си сили, немирната негова натура избра нелегалния, бунтовнически пѫть на действие — нарами пушка, насъбра вѣрни другари и, като войвода отъ Щипския районъ, продължи своята мисия съ по-голѣма ревность. Скоро тази нелегална дейность на Развигоровъ се превърна въ школа не само на мирната рая, но и на селски ржководители и войводи. Въ четата му се събраха много щипски младежи съ сѣрдно образование, които по-късно станаха районни войводи.

ПРЕЗЪ НЕГОВАТА ШКОЛА

минаха Тодоръ Александровъ, Димитъръ Недковъ, Славко Гърличковъ и много други.

Ако четнишката дейность бѣше трудна въ горскитѣ мѣста, тя бѣ почти непоносима въ равното Овче поле, гдето покрай храбростьта бѣ нужденъ голѣмъ тактъ и умение, за да се прикриватъ дѣлата и диритѣ отъ потери и сеарета. При все това, Мише Развигоровъ успѣ въ кратко време да спечели сърдцата на овчеполци. Съ голѣма тѫга на сърдцето си той виждаше, че нашиятъ народъ, особено се-

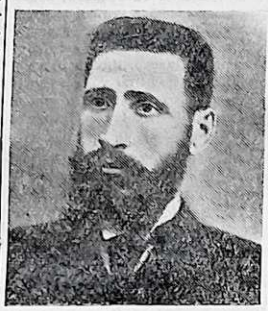

лото, бѣше осиротѣло вследствие на феодалнитѣ права на аги и бегове и че непосилниятъ трудъ на чифликчията отиваше въ бездънитѣ джобове на тѣзи дерибеи. Затова той лично замисли и осѫществи единъ планъ за освобождаване на селянина отъ този икономически гнетъ, чрезъ откупване на беговскитѣ имоти и раздаването имъ на малоимотнитѣ и безимотнитѣ. За тази цель той основа въ всички български села спестовни кооперативни каси, въ които всички членове внасяха следъ върнитѣ пропорционално тегло жито, респективно стойностьта му. Срѣдствата му за борба бѣха разнообразни. Най-напредъ се организираха наши помиритилни сѫдилища за разрешаване на всички спорове между членоветѣ на организацията. После се развиваше планомѣрно саботажа въ обработването и десеткуването на житата презъ време на жетва и вършитба въ имотитѣ на бегове и спахии. Всичко това принуждаваше феодалитѣ да продаватъ на низки цени своитѣ чифлици, които се откупваха само отъ лица, опредѣлени отъ организацията, а после раздавани справедливо на малоимотнитѣ.

Сѫщо така Мише се опълчи и срещу зеленашитѣ-лихвари, голѣма часть отъ които бѣха евреи. Съ строги мѣрки и закани бѣха ликвидирани старитѣ борчове, плодъ на безчовѣчни лихви. Трѣбваше да се действува строго и по отношение на хигиената въ селото, а сѫщо да се премахнатъ старитѣ обичаи за женитба на малолѣтни момци, принудени да плащатъ голѣми суми за откупъ на здрави и по-възрастни моми, необходими като работна сила въ домакинствата. Заедно съ това идваше и повдигане на културното ниво на селото, особено чрезъ училището.

РАЗВИГОРОВЪ ИМАШЕ НАЙ-ГОЛѢМА ЗАСЛУГА

за изграждане на хигиенични училища въ Овчеполието и подготвяне на добъръ учителски кадъръ.

Ето презъ времето на тази му голѣма и разнообразна дейность се виждахме презъ лѣтото на 1905 година въ Щипъ — Ново село, придруженъ отъ вѣрнитѣ му другари Тодоръ Александровъ и Петре Жабата. Цѣли две денонощия бѣхме заедно и Мише излагаше съ професорско умение голѣмитѣ си планове и идеи, нѣкои отъ които давааха вече добри плодове. Ние го слушахме съ смирение и голѣмо желание да продължимъ тази му апостолска дейность. Неговата скромность бѣше едва ли не вродена, но затуй той изпъкваше предъ насъ по-великъ и симпатиченъ, какъвто бѣ и самиятъ неговъ ликъ.

Въ една статия като настоящата не могатъ да се изброятъ подробно всичкитѣ начинания и велики дѣла на Мише, чиято свѣтла фигура бѣше винаги предъ очитѣ на селянитѣ въ Овче поле, където почнаха да изчезватъ безследно представителитѣ на тиранската власть. Бѣше станало обичай между селскитѣ ржководители и милиционери — замръкне ли лошъ ага или бей въ нѣкое наше село, да не вижда зората на другия день.

Следъ избирането му за окржженъ войвода въ Скопския окржгъ, Мише Развигоровъ разшири своята обширна дейность въ всички околии на голѣмия революционенъ окржгъ. Винаги безстрашенъ и решителенъ, той не се боеше отъ отговорности за неговитѣ голѣми дѣла. Затова предварително обмисляше своя планъ, съветваше се съ нѣкои отъ своитѣ другари и следъ туй го привеждаше въ изпълнение. Той се отнасяше критически къмъ разните доненения и клевети на селяни и граждани, па даже и отъ мѣстни ржководители, знаейки вече отъ опитъ, че повечето отъ тѣхъ сѫ плодъ на лична завистъ.

МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ Е ЕДИНЪ ОТЪ ПЪРВИТѢ И ВЕЛИКИ НАШИ АПОСТОЛИ,

които положиха здравитѣ основи на голѣмата македонска освободителна борба. Сѫдбата бѣше предопредѣлила трагичната кончина на този нашъ герой да бѫде въ родния му градъ Щипъ. На 21 мартъ 1907 година Мише дохожда въ Щипъ, заедно съ четника Петре Жабата, за да ревизира сметкитѣ на организационната каса и въобще дѣлата на организацията. Поради случайно или нарочно предателство, поробительтъ обсажда българската кѫща, гдето сѫ квартирували двамата вѣрни другари и следъ продължителна неравна борба низамитѣ запалватъ всички околни кѫщи. Петре пада убитъ при опита му за бѣгство, а Развигоровъ се самоубива и изгаря като светецъ и великъ борецъ за национална правда и свобода.

Заедно съ първитѣ наши апостоли — революционери, Мишевиятъ образъ ще свѣти като лѫчезарна звѣзда въ пантеона на нашитѣ безсмъртни герои отъ първа величина, като Гоце, Даме, Тодоръ и др. И когато настѫпи времето за написване на пълна история на македонскитѣ революционни борби, тогава ще излѣзнатъ на бѣлъ свѣтъ великитѣ дѣла на Мише Развигоровъ като просвѣтитель, неустрашимъ революционеръ и баща на кооперативното дѣло у насъ.

КОСТА ЦИПУШЕВЪ

ВЕСТНИКЪ
ЦѢЛОКУПНА БЪЛГАРИЯ
ПРѢВѢ ПРЕДАВА НАЙ-ПОСЛЕДНИТѢ НОВИНИ И СЪБИТИЯ ВЪ СВѢТА